M

H E T L Y N D E N B L A D

nummer 2

MAART 1989

UITGAVE VAN DE VAN LYNDENSTICHTING

INHOUD

blz. 2 - inhoud

blz. 3 - ten geleide

blz. 4 - bestuur

blz. 5 - financieel overzicht

blz. 6 - De puntjes op de ij: Van Lynden of Van Lijnden?

blz. 9 - Hemmen.

blz. 10 - Oldenaller.

blz. 15 - aanwinsten

blz. 16 - familieberichten

blz. 17 - adreslijst februari 1989

TEN GELEIDE

In dit tweede nummer wordt aandacht besteed aan een oude strijdvraag in de familie: de schrijfwijze van onze naam.

Voorts kunt U kennis nemen van de niet aan alle familieleden bekende stichting, welke na overlijden van de laatste heer van Hemmen opvolgde in de rechten op de Hemmense goederen.

Ook vindt U hier een eerste artikel over de geschiedenis van één der huizen, die eens in het bezit van Van Lyndens waren of nog zijn, te weten: Oldenaller.

Gezien de vele wijzigingen en aanvullingen, welke dankzij Uw opgaven konden worden aangebracht in de adreslijst, gaat deze in verbeterde vorm weer hierbij. Wel blijft het noodzakelijk dat U alle wijzigingen ter kennis van de secretaris brengt.

Dankzij een schenking kon een begin worden gemaakt met de verzameling van archivalia de familie betreffende. Mocht U in het bezit zijn van familiepapieren, welke U niet zelf wenst te bewaren en toch graag behouden ziet vanwege de familiegeschiedenis, dan is het bestuur gaarne bereid die als schenking of bruikleen te aanvaarden.

Tot slot nog dit: het bestuur ziet Uw bijdragen voor het volgende Lyndenblad in de komende maanden tegemoet!

F. W. B. (Frank) van Lynden,
voorzitter

BESTUUR

mr. F. W. B. baron van Lynden, voorzitter (Frank)
Slotlaan 37, 3062 PL Rotterdam, tel.: 010 - 4131638

A. F. baron van Lynden, secretaris-penningmeester (Lex)
Heuvelweg 1, 2061 BP Bloemendaal, tel.: 023 - 275189

A. A. F. C. graaf van Lynden van Sandenburg, lid (Alexander)
"Walenburg", Langbroekerdijk A 29, 3947 BC Langbroek,
tel.: 03436 - 2690

mr. J. S. H. baron van Lynden, lid (Jaspar)
Kapelweg 6, 2587 BL 's-Gravenhage, tel.: 070 - 555418

J. C. E. baron van Lynden, lid (Carel)
19 Rue du Maréchal Joffre, 78430 Louveciennes, Frankrijk,
tel.: 09 - 33.1.39694149

adres van de stichting: Heuvelweg 1, 2061 BP Bloemendaal

rekeningnummer van de stichting: 26.50.48.974
bij H. A. de Bary & Co. N.V.
te Amsterdam

FINANCIEEL OVERZICHT:

Aan oprichtingsbijdragen ontvangen		ƒ 4080,=
Kosten oprichting van de stichting	ƒ 672,=	
Kosten 500 omslagen "Lyndenblad"	ƒ 570,=	
Verzendkosten "Lyndenblad" no. 1	ƒ 164,50	
Bankkostan (N.B. enkele bijdragen kwamen uit het buitenland)	ƒ 36,26	
	ƒ 1442,76	
Saldo per 15 februari 1989	ƒ 2637,24	
	ƒ 4080,=	ƒ 4080,=

Inclusief het bestuur, droegen reeds 30 familieleden bij. Ook blijkt dat een aantal mensen, dat eerder mededeelde te zullen storten, dit toch nog niet deed. Het rekeningnummer is 26.50.48.974, t.n.v. de Van Lyndenstichting, p./a. Bloemendaal.

De bijdragen varieerden tussen ƒ 25 en ƒ 1000.

A. F. (Lex) van Lynden

De puntjes op de ij: Van Lynden of Van Lijnden?

Wat is de juiste schrijfwijze van onze familienaam? Moeten er nu wel puntjes op de y, of niet?

Die vraag is niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Oudtijds bestond er geen officiële schrijfwijze. Voor het Nederlands dateert die pas uit het begin van de vorige eeuw. Maar hoe schreven onze voorouders dan hun naam? Sla ik ons oude familieboek "Annales de la maison de Lynden" op en bezie ik met name de daarin opgenomen "Preuves" (copieën van een groot aantal oude aktes), dan blijkt dat de oudste aktes vermelden: Van Linden (tot 1199), waarna de schrijfwijze Van Lienden zijn intree doet, terwijl in een akte van 1446 voor het eerst ook Van Lynden wordt geschreven, waar toch later nog meestal sprake is van Van Linden of Van Lienden. Merkwaardig is om in één akte van Keizer Frederik van 1474 zowel de schrijfwijze Van Lynden, als Van Lienden, als Van Linden aan te treffen. Of alle afschriften de originele schrijfwijze weergeven, weet ik niet, maar al met al geven de preuves toch een goed beeld. Dat één der schrijfwijzen fout zou zijn kan bezwaarlijk gesteld worden. Overigens hanteert Butkens zelf in zijn boek steeds de griekse y, hetgeen voor een in de franse taal geschreven boek begrijpelijk is.

De schrijfwijze Van Lijnden treffen we evenwel in dit uit 1626 stammend boek nog niet aan en moet dus van latere datum zijn. Wat kan de oorzaak van die schrijfwijze zijn? Mijns inziens is dit, dat de zogenaamde lange ij van origine een dubbele i is en dus een lange i, die tegenwoordig als ie geschreven wordt. Daarvoor pleit zowel dat de gemeente Lienden, voortzetting van de oude heerlijkheid van die naam, waar ook ons stamslot lag, de lange ie gebruikt als ook het feit dat in Gelderland, waar onze familie altijd thuis heeft gehoord, de lange ij veelal wordt uitgesproken als ie. Zouden we dan toch Van Lienden heten en onze naam ook zo moeten uitspreken? Ik dacht van niet èn omdat de oudste schrijfwijze Van Linden was èn omdat we dan wel van mening mogen verschillen over de schrijfwijze van onze naam, maar niet over de uitspraak! (behalve de tak Van

Lijnden tot Oldenaller, zij het dat dit mijns inziens meer berust op de tegenwoordig als juist beschouwde uitspraak van de lange ij, dan op historische gronden).

Toch is de schrijfwijze Van Lijnden in de familie lange tijd gebruikelijk (geweest). Dit blijkt onder meer uit de vermelding van de naam op vele grafzerken naast de kerk te Hemmen, uit de vermelding in talloze geschriften (zo vond ik het visite-kaartje van mijn overgrootvader, vermeldende: R.W. graaf van Lijnden) en het feit dat blijkens de burgerlijke stand ook nu nog vele familieleden staan ingeschreven als Van Lijnden (ik zelf ook). Zulks komt duidelijk tot uiting in de vermelding in het Nederland's adelsboek 1984, ter voorbereiding waarvan van elk familielid de spelling van diens naam bij de burgerlijke stand is nagegaan.

Uit dit alles kan slechts geconcludeerd worden, dat niet gesproken kan worden van een enig juiste schrijfwijze. Toch ben ik van mening dat de schrijfwijze Van Lijnden hedentendage niet is aan te bevelen, omdat deze dikwijls aanleiding geeft tot een onjuiste uitspraak van onze naam. Terug naar Van Linden gaat natuurlijk veel te ver en ik geef dan ook de voorkeur aan: Van Lynden. Het gaat toch alleen maar over de vraag van de puntjes. Ik zou een lans willen breken voor een geleidelijke overgang op een uniforme spelling van onze familienaam. Dat zou dan kunnen gebeuren door bij de aangifte van de geboorte van een nieuwe Lynden-telg de naam van de vader op te geven als: Van Lynden (van het kind zelf worden immers alleen de voornamen vermeld!) Ik deed zulks met succes bij mijn drie oudste, in Den Haag geboren kinderen, die nu Van Lynden heten, maar leed schipbreuk bij de vierde, die in Rotterdam geboren werd, klaarblijkelijk omdat de ambtenaar aldaar wist dat ik ingeschreven stond als Van Lijnden. Beter is natuurlijk op de door de wet voorgeschreven wijze verbetering te vragen van de betreffende akte(n) der burgerlijke stand.

Wat ik met het voorgaande bedoel? De aanzet te geven tot een discussie in het Lyndenblad, waartoe ik alle familieleden, die dit wensen, uitnodig hun mening kenbaar te maken in de vorm van een artikel of ingezonden stuk.

P.S. Drs. J.L. van der Gouw schrijft in zijn boek "oud schrift", publicatie no. 3 van de Archiefschool met betrekking tot de verandering van de afzonderlijke letters over de y: "is in zeer oude schriften al niet meer te onderscheiden van de lange s, krijgt dan als diacritisch teken (van Ierse kopiisten?) één punt: ẏ". Deze oplossing voor onze naam te kiezen lijkt mij meer een goede grap dan een goede oplossing!

Over de praktijk schrijft hij nog het volgende: "Bij twijfel of een ij of y is bedoeld, zetten wij een ij als die er volgens ons spraakgebruik moet staan; we zetten een y op de talloze plaatsen waar dat teken volgens laat-middeleeuwse mode een i representeert". Heb ik dus toch gelijk?

Hemmen.

De heren van Hemmen vormden de oudste lijn van ons geslacht. In 1931 overleed Frans Godard, 17e en laatste Van Lijnden heer van Hemmen.

Reeds eerder had hij met zijn ongehuwde zusters een stichting in het leven geroepen, om daarin heel Hemmen onder te brengen. Ten einde niet door juridische details het geheel onoverzichtelijk te maken, wil ik hier alleen noemen "het Lijndensche Fonds voor Kerk en Zending", dat tot doel heeft:

a. het dienen van de belangen van de Hervormde gemeente van Hemmen;
b. het dienen van de belangen van uitwendige en inwendige zending;
c. het bij uitzondering steunen van geldelijke hulp behoevende personen, dit uitsluitend in de familie Van Lijnden, onder op gronden van het Lijndensche Fonds wonende pachters en onder het dienstpersoneel van het Lijndensche Fonds.

De aanduiding "familie van Lijnden" wordt statutair omschreven als volgt: de wettige afstammelingen van

1. Mr. Frans Godard baron van Lijnden, vrijheer van Hemmen, Blitterswijk en Wansum, geboren 27 juni 1702 en overleden te Nijmegen februari 1786, gehuwd geweest met Constantia van der Muelen van Oud-Broekhuijzen;
2. Alexander Willem Frederik baron van Voërst van Lijnden, geboren Arnhem 25 januari 1875, overleden Velp 7 december 1945.

In de praktijk heeft zich - gelukkig - nog nooit de noodzaak voorgedaan leden van de familie te ondersteunen.

Het bestuur bestaat uit drie Van Lijndens, momenteel ondergetekende (18b) als voorzitter, L. F. A. E. (Ludo) baron van Lijnden (18c) uit Utrecht als secretaris en penningmeester en Ir. K. R. (Karel) baron van Lijnden (18g) uit Wageningen. Voorts zijn uitwendige en inwendige zending elk door een lid in het bestuur vertegenwoordigd. Opgemerkt zij, dat het dagelijks bestuur uit de Van Lijndens bestaat.

Vóór de oorlog werd het kasteel als conferentieoord en als vacantieoord voor zendingswerkers geëxploiteerd. In de tweede helft van de oorlog is het gevorderd door het Rijk en als bejaardenoord voor evacué's gebruikt.

In de gevechtsfase van het laatste oorlogsjaar is het totaal verwoest. Omdat de baten van het landgoed meer dan geheel verdwenen in de exploitatie van het kasteel, werd besloten niet tot herbouw daarvan over te gaan, en is met onze herbouwclaim het pastoraal centrum Hydepark in Doorn voor de Ned. Hervormde Kerk gebouwd. De helft van de bouwclaim is aan de kerk geschonken. De andere helft is inmiddels door de kerk afgelost en komt in onze administratie als een soort bouwfonds voor, voor het geval dat ooit nog iets zinnigs binnen onze doelstelling in Hemmen is te realiseren. Tegenwoordig worden jaarlijks vast te stellen bijdragen uitgekeerd ten bate van uit- en inwendige zending.

Tot slot nog even de opmerking dat hier consekwent de spelling van onze naam met ij is gevolgd, in overeenstemming met de stichtingsakte van het Lijndensche Fonds. Zoals duidelijk uit de grafstenen op het kerkhof van Hemmen is te zien, is dit daar de eeuwen door de gebruikelijke spelling geweest.

januari 1989 G. A. F. (Godert) van Lijnden

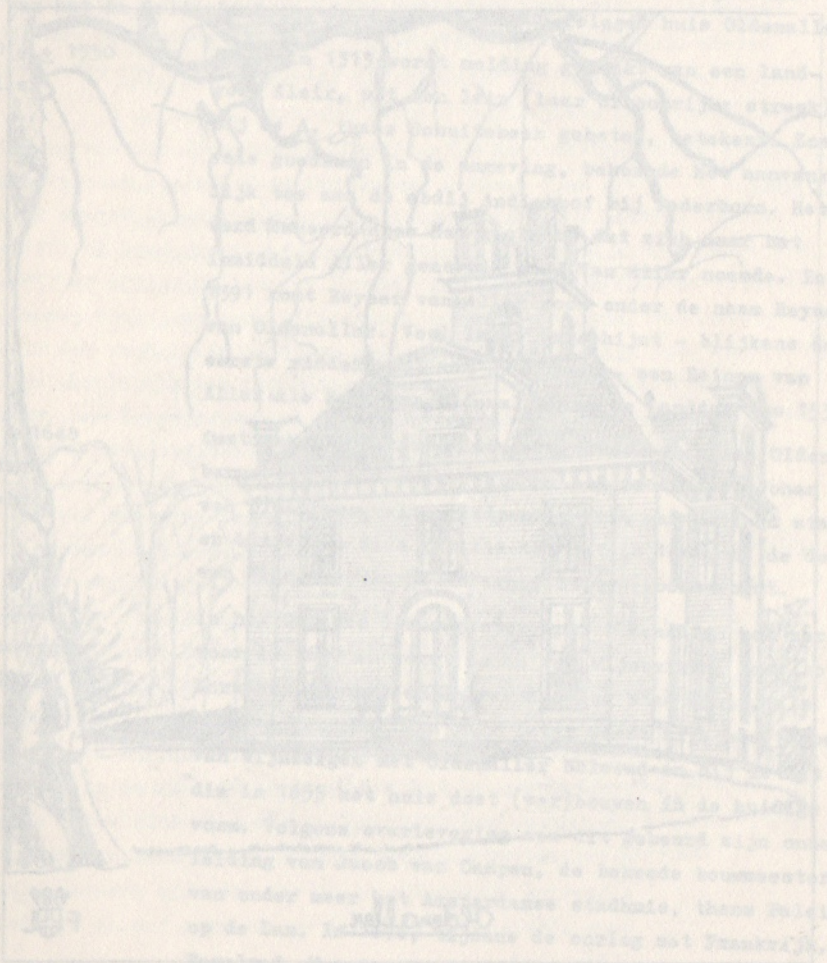

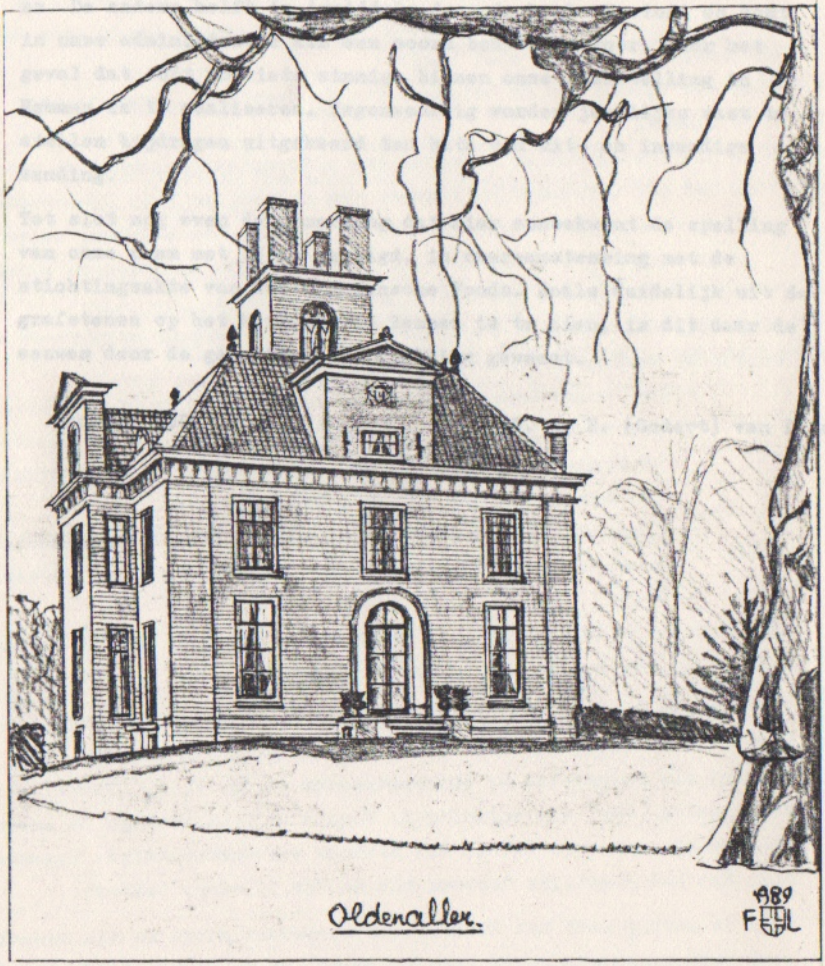
Oldenaller.
1989
FEL

Oldenaller.

Waar de jongste tak van onze familie de naam Van Lijnden tot Oldenaller draagt, volgt hier, als eerste van een serie artikelen over huizen toebehorend- of toebehoord hebbend aan leden van ons geslacht, de geschiedenis van het in Gelderland, in de gemeente Putten gelegen huis Oldenaller.

± 1300 - ± 1550
Van Aller

Reeds in 1313 wordt melding gemaakt van een landgoed Aleir, wat een leir (laar of bosrijke streek) bij de A, thans Schuitebeek geheten, betekent. Zoals vele goederen in de omgeving, behoorde het aanvankelijk toe aan de abdij Andinkhof bij Paderborn. Het werd beheerd door het geslacht dat zich naar het inmiddels Aller genoemde goed Van Aller noemde. In 1391 komt Reyner van Aller voor onder de naam Reyner van Oldenaller. Veel later verschijnt - blijkens de eerste ridderoedul van de Veluwe - een Reiner van Aller als Heer van Oldenaller op de Landdag van 1539.

± 1550 - 1648
Van Oldenbarnevelt

Omstreeks 1550 komt Oldenaller aan Herman van Oldenbarnevelt - uit welk geslacht ook de bekende Johan van Oldenbarnevelt, raadpensionaris van Holland stamt - en blijft in deze familie tot het in 1648, na de dood van Nicolaas van Oldenbarnevelt, verkocht wordt.

1650 - 1742
Van Wijnbergen en Van Delen

In het Gelders leenregister komt Oldenaller het eerst voor in 1650 en wordt Johan van Wijnbergen, Heer tot Horssen, Kolonel en Gouverneur der stad Sluis, als leenman genoemd. Een jaar later wordt zijn neef Sybert van Wijnbergen met Oldenaller beleend en hij is het die in 1655 het huis doet (ver)bouwen in de huidige vorm. Volgens overlevering zou dit gebeurd zijn onder leiding van Jacob van Campen, de bekende bouwmeester van onder meer het Amsterdamse stadhuis, thans Paleis op de Dam. In 1672, tijdens de oorlog met Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen, wordt Oldenaller bezet door Franse troepen, maar nog datzelfde jaar wordt het huis door staatse troepen heroverd, waarbij 12 Fransen het leven laten.

Na de dood van Sybert in 1703 wordt zijn neef Wolter Joseph van Wijnbergen beleend met Oldenaller, maar reeds in 1707 vererft het aan zijn zuster Geertruid, weduwe van Herman van Delen tot Spankeren en na haar dood in 1708 eerst aan haar zoon Albert van Delen, vervolgens aan diens oudste zuster Judith en tenslotte aan diens jongste zuster Gerbrig, echtgenote van Willem Jan van Dedem, Heer van den Berg (en later door koop ook Heer van Hoevelaken!).

1742 - 1848
Van Lijnden

In 1742 komt Oldenaller dan aan haar, uit het huwelijk van haar dochter Geertruid van Dedem met Jaspar Hendrik van Lijnden tot Ressen geboren kleinzoon Herman Willem Jan van Lijnden. Tot zijn meerderjarigheid in 1751 is zijn vader hulder. Hoewel uit zijn huwelijk in 1752 met Jacoba Louise van Eck in 1753 een zoon wordt geboren genaamd Jasper Hendrik, zal deze nooit Heer van Oldenaller zijn, omdat hij reeds voor het overlijden van zijn vader sterft. H. W. J. was een eigengerijd man. Hoewel de doop in de kerk moest worden bediend, stond hij erop dat zijn zoon op Oldenaller werd gedoopt en kreeg zijn zin. Hij was een fel patriot en maakte, als lid der Ridderschap, scenes op de Landdagen, maar erkende tenslotte gedwaald te hebben na voor het Hof van Gelre gedaagd te zijn. Reeds in 1751 benoemd tot Amptsjonker van Putten en in 1752 geadmitteerd in de Ridderschap van Veluwe, werd hij in 1772 gecommitteerd ter Generaliteits Rekenkamer, gedeputeerde in 1774, '78, '81 en '84 en in 1795 richter van Putten. Hij was lid van de Ridderlijke Duitsche Orde, Balije van Utrecht en als zodanig Commandeur van Tiel. Na zijn dood in 1803 volgt de uit het huwelijk van zijn zoon Jasper Hendrik met Geertruid Albertina Schimmelpenninck van der Oije geboren kleinzoon Andries Wolter baron van Lijnden hem op als Heer van Oldenaller.

Diens huwelijk met Anna Elisabeth Geertruid d'Aulnis de Bourouill bleef kinderloos, zodat Oldenaller na zijn dood in 1828 vererfde op zijn oom jonkheer Samuel van Lijnden, gehuwd met Dorothea Jacoba Vijgh, vrouwe van Appelenburg en de Snor, de laatste telg uit het bekende Tielse geslacht. Hij was ambtman en dijkgraaf van Neder-Betuwe, lid van de Ridderschap van Nijmegen en tijdens het Koninkrijk lid van Provinciale Staten van Gelderland en hoofd-schout van Neder-Betuwe. Hij stierf in 1849 als laatste van Lijnden van Oldenaller. Van hem stammen af de Van Voërst van Lyndens en de Van Lijndens tot Oldenaller.

In 1848 wordt Oldenaller verkocht aan Hendrik Rudolph Willem baron van Goltstein, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, opperjagermeester des Konings en Landcommandeur der Ridderlijke Duitsche Orde, Balije van Utrecht. Na diens dood in 1868 volgt zijn zoon mr. Willem baron van Göltstein hem op als Heer van Oldenaller. Hij was lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, lid van de Hoge Raad van Adel, minister van Koloniën en gezant te Londen. Aangezien uit zijn huwelijk met jonkvrouw Agneta Cornelia Hugonia Boreel geen kinderen werden geboren vererft Oldenaller na zijn dood in 1901 aan haar en na haar dood in 1924 aan haar verre neef jonkheer Victor Eduard Anthon Boreel, opperhofmaarschalk en kamerheer in buitengewone dienst van Hare Majesteit de Koningin, die tot zijn dood in 1957 met zijn echtgenote Adrienne Jeanne Jellinghaus en hun beide zonen Oldenaller bewoont. Zij sterft in 1959, waarna Oldenaller door de zoon Willem in 19.. met de gehele inboedel wordt geveild, om vervolgens in appartementen te worden gesplitst, welke thans door de eigenaren daarvan worden bewoond.

Hoewel de bezitters zich steeds Heer van Oldenaller hebben genoemd was Oldenaller geen heerlijkheid. Wel behoorden bij het huis vanouds een aantal gronden, zowel in de directe omgeving als verder weg gelegen. Blijkens het Leenactenboek van Gelre besloegen deze in 1650 29,5 morgen (de Gelderse morgen bedroeg 3180 m^2.) "te leen uytgedaen aen den Furstendom Gelre ende Graefschap Zutphen ten Zutphenschen rechten, met een paer handtschoen van eenen rijxdaelder te verheergewaeden". Het bezit werd nog in diezelfde eeuw aanmerkelijk uitgebreid door Sybert van Wijnbergen.

Na de drastische verbouwing in 1655 ligt het huis met twee bouwhuizen als het ware op een klein eiland, omgeven door een, aan de achterzijde brede vijver. Op het klassisistische gebouw staat een vierkante middentoren, maar die dateert van de negentiende eeuw. Het geheel is omgeven door zwaar geboomte. Vanaf de Oldenallerbrug in de straatweg van Nijkerk naar Putten voert een door bomen omzoomde laan naar het huis. Het is bij deze brug dat in de nacht van 29 op 30 september 1944 een Duitse militaire auto door een verzetsgroep werd overvallen, waarbij één officier werd gedood en één gewond, hetwelk tot de afschuwelijke represaille leidde, daarin bestaande dat meer dan 600 mannen uit Putten werden weggevoerd en het dorp gedeeltelijk werd verwoest.

Mijn persoonlijke herinnering gaat terug naar 22 mei 1950, toen ik de nacht voor mijn huwelijk - welke volgens oud gebruik niet doorgebracht mag worden onder het dak van de bruid - op Oldenaller doorbracht èn omdat de Boreels goede vrienden van mijn aanstaande schoonouders Van Geen waren èn omdat ik Oldenaller kende als een huis waar eens Van Lyndens woonden.

4 januari 1989

F. W. B. (Frank) van Lynden

AANWINSTEN:

Geschonken door drs. C. O. A. baron Schimmelpenninck van der Oije te Rotterdam:

- Verantwoording van E. baron van Lynden, bij gelegenheid van het bekomen van deszelfs eervol ontslag, onder toekenning van pensioen, als controleur des directe belastingen, in- en uitgaande regten en accynsen, uit 1846
- Aan de kiezers voor de provinciale staten van Gelderland, welke in de hoofd-kiesdistricten, Zutphen, Harderwijk en Arnhem hunne stemmen op den Heer E. baron van Lynden hebben uitgebracht, uit 1850.

Best grappige pamfletten. In het eerste rechtvaardigt hij zich voor het kennelijk niet zo vrijwillig ontslag en in het tweede uit hij zijn verontwaardiging over het feit dat de provinciale staten hem niet als gedeputeerde herkozen.

A. F. (Lex) van Lynden

Familieberichten:

Op 13 november 1988 overleed douairière mr. S. W. A. baron van Voërst van Lynden, geboren jonkvrouw Johanna de Beaufort (18o)

Op 25 december 1988 werd geboren jonkvrouw Jantine Sandra Maria barones van Lijnden tot Oldenaller (1912[1]), dochter van P. B. A. baron van Lijnden tot Oldenaller en A. Westland

Op 28 januari 1989 overleed douairière mr. J. G. O. baron van Lynden, geboren Henriëtte Antoinette Swaving (17d)